

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ КИЇВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«20» грудня 2016 року

№ 63

справа № 997/57-р-02-07-16

м. Київ

Про порушення законодавства про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Київського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 997/57-р-02-07-16 про порушення Київською міською радою (ідентифікаційний код 22883141) законодавства про захист економічної конкуренції, у вигляді вчинення антиконкурентних дій органом місцевого самоврядування, що полягає у встановленні не передбаченої законами України заборони та обмеження самостійності підприємств щодо реалізації товарів та подання з попередніми висновками Четвертого відділу досліджень та розслідувань від 25.11.2016 № 145/ПС-02-07 у зазначеній справі,-

ВСТАНОВИЛА:

Київським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) із засобів масової інформації, зокрема з мережі інтернет, стало відомо, що 22.09.2016 Київська міська рада прийняла рішення «Про обмеження реалізації алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива у стаціонарних об'єктах торгівлі в м. Києві» відповідно до якого, суб'єктам господарювання заборонено реалізацію алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива у стаціонарних об'єктах торгівлі торговельного, побутового, соціально-культурного та іншого призначення на території м. Києва з 23:00 до 10:00 години.

Згідно з пунктом 9 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правил розгляду справ), Антимонопольному комітету України (далі – Комітет) підвідомчі справи про порушення у вигляді антиконкурентних дій центральних органів виконавчої влади, обласних Київської та Севастопольської міських держаних адміністрацій, органів місцевого самоврядування відповідного рівня.

Дорученням від 30.09.2016 № 12-01/5020 (вх. від 04.10.2016 № 01-03-2613) Комітет уповноважив Відділення провести відповідне дослідження та у разі виявлення в діях Київської міської ради ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, вжити відповідних заходів.

У ході проведеного дослідження Відділенням було встановлено наступне.

Двадцять другого вересня 2016 року Київською міською радою прийнято

рішення № 19/1023 «Про обмеження реалізації алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива у стаціонарних об'єктах торгівлі в м. Києві» (далі – Рішення № 19/1023), яке було оприлюднено в газеті Київської міської ради «Хрещатик» від 12.10.2016 за № 107(1646).

Проаналізувавши Рішення № 19/1023 Відділенням виявлені положення, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію на ринку роздрібною торгівлі алкогольними напоями на території м. Києва.

У зв'язку з цим, розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 20.10.2016 № 57-р, розпочато розгляд справи № 997/57-р-02-07-16 за ознаками порушення Київською міською радою законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого абзацом дев'ятим частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді вчинення антиконкурентних дій органом місцевого самоврядування, що полягає у встановленні не передбаченої законами України заборони та обмеження самостійності підприємств щодо реалізації товарів.

У ході збору та аналізу доказів, спрямованих на всебічне, повне і об'єктивне з'ясування всіх обставин зазначеної справи, Відділенням встановлено наступне.

Відповідно до частини першої статті 10 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» міські ради є органами місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади та здійснюють від їх імені та в їх інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, цим та іншими законами.

Відповідно до частини другої статті 24 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», правовий статус місцевого самоврядування в містах Києві та Севастополі, а також в Автономній Республіці Крим визначається Конституцією України та цим Законом з особливостями, передбаченими законами про міста Київ і Севастополь.

Закон України «Про столицю України – місто-герой Київ» визначає спеціальний статус міста Києва як столиці України, особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування у місті відповідно до Конституції України законів України.

Місцеве самоврядування у місті Києві здійснюється територіальною громадою міста як безпосередньо, так і через Київську міську раду, районні в місті ради (у разі їх утворення) та їх виконавчі органи (стаття 6 Закону України «Про столицю України – місто-герой Київ»).

Рішенням Київської міської ради від 12.11.2014 № 351/351 затверджено Регламент Київської міської ради, який встановлює порядок її діяльності.

Відповідно до статті 1 Регламенту Київська міська рада є представницьким органом місцевого самоврядування, що представляє територіальну громаду міста Києва та здійснює від її імені та в її інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування. Київська міська рада є юридичною особою.

Київська міська рада є органом місцевого самоврядування.

Згідно з частиною другою статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Частиною третьою статті 24 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і

законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, а в Автономній Республіці Крим – також нормативно-правовими актами Верховної Ради і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими у межах їхньої компетенції.

Статтею 4 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що одним із основних принципів місцевого самоврядування є законність.

Відносини органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю із суб'єктами господарювання; суб'єктів господарювання з іншими суб'єктами господарювання, із споживачами, іншими юридичними та фізичними особами у зв'язку з економічною конкуренцією регулюються Законом України «Про захист економічної конкуренції» (стаття 2 Закону України «Про захист економічної конкуренції»). Цей Закон застосовується до відносин, які впливають чи можуть вплинути на економічну конкуренцію на території України.

Згідно з приписами частини другої статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи місцевого самоврядування зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.

Отже, відповідно до вказаних законодавчих норм, реалізація Київською міською радою покладених на неї повноважень, має здійснюватись з дотриманням вимог чинного законодавства, у тому числі Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Згідно з пунктом 1 Рішення № 19/1023 обмежується торгівля алкогольними, слабоалкогольними напоями та пивом у стаціонарних об'єктах торгівлі торговельного, побутового, соціально-культурного чи іншого призначення, окрім закладів ресторанного господарства (кафе, бари, заклади громадського харчування, ресторани, тощо) на території міста Києва, суб'єктами господарювання, які зареєстровані в установленому порядку та суб'єктами господарювання, які мають ліцензію на право роздрібною торгівлі алкогольними напоями, отриману згідно з вимогами законодавства України, **шляхом заборони їх реалізації з 23:00 до 10:00 години.**

Основні засади державної політики щодо регулювання, зокрема, роздрібною торгівлі алкогольними напоями, забезпечення їх високої якості та захисту здоров'я громадян, а також посилення боротьби з незаконним виробництвом та обігом алкогольних напоїв і тютюнових виробів на території України визначає Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» від 19.12.1995 № 481/95-ВР (далі – Закон № 481/95-ВР).

Відповідно до статті 15 Закону № 481/95-ВР імпорт, експорт і оптова торгівля алкогольними напоями та тютюновими виробами можуть здійснюватися суб'єктами господарювання всіх форм власності за наявності ліцензій.

Також, цією статтею визначено, що роздрібна торгівля алкогольними напоями (крім столових вин) може здійснюватися суб'єктами господарювання всіх форм власності, у тому числі їх виробниками, за наявності у них ліцензій.

Приписами статті 1 Закону № 481/95-ВР визначено, що ліцензія (спеціальний дозвіл) – документ державного зразка, який засвідчує право суб'єкта господарювання на провадження одного із зазначених у цьому Законі видів діяльності протягом визначеного строку.

Відповідно до статті 1 Закону № 481/95-ВР, *оптова торгівля* – діяльність по придбанню і відповідному перетворенню товарів для наступної їх реалізації суб'єктам господарювання роздрібною торгівлі, іншим суб'єктам господарювання; *роздрібна торгівля* – діяльність по продажу товарів безпосередньо громадянам та іншим кінцевим споживачам для їх особистого некомерційного використання незалежно від форми розрахунків, у тому числі на розлив у ресторанах, кафе, барах, інших суб'єктах господарювання громадського харчування.

Основні вимоги до роздрібною торгівлі горілкою і лікєро-горілочаними виробами, вином виноградним та плодово-ягідним, коньяком, шампанським, вином ігристим (далі - алкогольні напої) і спрямовані на забезпечення прав споживачів щодо належної якості товару і рівня торговельного обслуговування визначені Правилами роздрібною торгівлі алкогольними напоями, які затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 30 липня 1996 р. № 854 (далі – Правила роздрібною торгівлі).

Відповідно до абзацу другого пункту 1 Правил роздрібною торгівлі, алкогольні напої – продукти, одержані шляхом спиртового бродіння цукровмісних матеріалів або виготовлені на основі харчових спиртів з вмістом спирту етилового понад 1,2 відсотка об'ємних одиниць, які відносяться до товарних груп Гармонізованою системи опису і кодування товарів під кодами 22 04, 22 05, 22 06, 22 08.

Стаття 15-3 Закону № 481/95-ВР встановлює **вичерпний перелік обмежень** щодо продажу пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових, а саме, забороняється продаж пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових, зокрема:

- особами, які не досягли 18 років;
- особам, які не досягли 18 років;
- у приміщеннях та на території навчальних закладів, закладів охорони здоров'я, крім ресторанів, що знаходяться на території санаторіїв;
- у приміщеннях спеціалізованих торговельних організацій, що здійснюють торгівлю товарами дитячого асортименту або спортивними товарами, а також у відповідних відділах (секціях) універсальних торговельних організацій;
- у закритих спортивних спорудах (крім пива у пластиковій тарі);
- з торгових автоматів;
- на полицях самообслуговування (крім тютюнових виробів у блоках та алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових, пива);
- з рук;
- у невизначених для цього місцях торгівлі.

Інших обмежень щодо роздрібною торгівлі алкогольними напоями та пивом Законом № 481/95-ВР не передбачено.

Частиною третьою статті 15-3 Закону № 481/95-ВР визначено, що на час проведення масових заходів сільські, селищні та міські ради в межах відповідної адміністративної території можуть заборонити або обмежити продаж пива (крім пива у пластиковій тарі), алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових та куріння тютюнових виробів.

Крім того, підпунктом 4 пункту «б» статті 30 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що до відання органів місцевого самоврядування належать делеговані повноваження щодо встановлення за погодженням з власниками зручного для населення режиму роботи розташованих на відповідній території підприємств, установ та організацій сфери обслуговування незалежно від форм власності.

Водночас, вказані повноваження стосуються встановлення (лише за

погодженням з власником) самого режиму роботи, тобто розподілу робочого часу протягом відповідного календарного періоду (дня, тижня, місяця, року), але не встановлення обмеження на реалізацію певного виду продукції (товарів) у визначений органом місцевого самоврядування проміжок доби.

Отже, місцева рада не має повноважень самостійно встановлювати постійну, не на час проведення масових заходів, заборону продавати алкогольні, слабоалкогольні напої та пива, в тому числі у певні години доби.

Згідно з пунктом 3 Рішення № 19/1023 Департаменту промисловості та розвитку підприємництва виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (далі – Департамент промисловості КМДА) доручено довести вимоги цього рішення до відома всіх суб'єктів підприємницької діяльності на території м. Києва, які підпадають під його дію, а також здійснювати контроль за його виконанням.

Статтею 16 Закону № 481/95-ВР передбачено, що контроль за дотриманням його норм, в тому числі, за роздрібною торгівлею алкогольними напоями, здійснюють органи, які видають ліцензії, а також інші органи в межах компетенції, визначеної законами України.

Департамент промисловості КМДА здійснює свою діяльність на підставі Положення про Департаменту промисловості та розвитку підприємництва виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), затвердженим Розпорядженням виконавчого органу Київської міської ради (Київською міською державною адміністрацією) від 12.12.2013 № 2240 (далі – Положення про Департамент), яким встановлено його функції, завдання та повноваження.

Так, пунктом 1 Положення про Департамент визначено, що Департамент промисловості КМДА є структурним підрозділом виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), що підпорядковується голові Київської міської державної адміністрації та є підзвітним і підконтрольним Київській міській раді, а з питань виконання функцій державної виконавчої влади – Міністерству економічного розвитку і торгівлі України, Міністерству промислової політики України, Державній службі України з питань регуляторної політики та розвитку підприємства, який забезпечує виконання покладених на нього завдань на території м. Києва.

Відповідно до підпункту 5.85 Положення про Департамент, Департамент промисловості КМДА здійснює в межах, визначених законодавством, контроль за дотриманням підприємствами торгівлі та побутового обслуговування правил торгівлі та побутового обслуговування, інших нормативно-правових актів, що регулюють підприємницьку діяльність.

Водночас, у Положенні про Департамент, відсутні повноваження Департаменту промисловості КМДА здійснювати контроль за реалізацією підакцизної продукції, а саме, алкогольних напоїв.

Згідно з пунктом 5 Рішення № 19/1023 контролюючим органам рекомендовано вживати всі передбачені законодавством України необхідні заходи до суб'єктів господарювання м. Києва, які порушують встановлену цим рішенням заборону щодо реалізації алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива, в тому числі шляхом звернення до відповідного органу ліцензування з рекомендацією щодо позбавлення суб'єкта господарювання ліцензії на право здійснення роздрібною торгівлі алкогольними напоями.

Водночас, статтею 15 Закону № 481/95-ВР встановлено, що ліцензія анулюється шляхом прийняття органом, який видав ліцензію, відповідного письмового розпорядження на підставі:

- заяви суб'єкта господарювання;
- рішення про скасування державної реєстрації суб'єкта господарювання;
- несплати чергового платежу за ліцензію протягом 30 календарних днів від моменту призупинення ліцензії;
- рішення суду про встановлення факту незаконного використання суб'єктом господарювання марок акцизного податку (стосовно імпортерів);
- рішення суду про встановлення факту торгівлі суб'єктом господарювання алкогольними напоями без марок акцизного податку;
- рішення суду про встановлення факту переміщення суб'єктом господарювання алкогольних напоїв поза митним контролем;
- порушення вимог статті 15-3 цього Закону щодо продажу алкогольних напоїв, особам, які не досягли 18 років або у не визначених для цього місцях.

З наведеного вбачається, що серед підстав анулювання ліцензії відсутня така підстава, як не виконання рішення органу місцевого самоврядування, зокрема, щодо заборони реалізації алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива, в тому числі у певні години доби.

Слід зазначити, що реалізація державної податкової політики, також контроль за наявністю ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до закону здійснює Державна фіскальна служба України (ДФС), яка є центральним органом виконавчої влади.

Положенням про Державну фіскальну службу України затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 року № 236 (далі – Положення про ДФС) визначено, що Державна фіскальна служба України, у межах своїх повноважень, здійснює, зокрема, ліцензування оптової та роздрібної торгівлі алкогольними напоями та заходи щодо запобігання та виявлення порушень законодавства у сфері виробництва та обігу алкогольних напоїв.

При цьому, Положенням про ДФС визначено, що Державна фіскальна служба України у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

Згідно з статтею 25 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» сільські, селищні, міські ради правомочні розглядати і вирішувати питання, віднесені Конституцією України, цим та іншими законами до їх відання.

Отже, у органів місцевого самоврядування відсутні повноваження про надання вказівок, зокрема, органам Державної фіскальної служби, щодо виконання рішень органів місцевого самоврядування.

Водночас, пунктом 6 Рішення № 19/1023 органу, що здійснює видачу ліцензії на роздрібну торгівлю алкогольними напоями, рекомендується здійснити проведення перевірок суб'єктів господарської діяльності м. Києва щодо виконання вимог цього рішення. Про результати таких перевірок інформувати виконавчий орган Київської міської ради (Київську міську державну адміністрацію).

Відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, порядок їх адміністрування, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за

порушення податкового законодавства регулює Податковий кодекс України.

Підпунктом 75.1.3 пункту 75.1 статті 75 Податкового кодексу України визначено, що фактичною перевіркою є перевірка, що здійснюється контролюючим органом, щодо дотримання норм законодавства з питань регулювання обігу готівки, порядку здійснення платниками податків розрахункових операцій, ведення касових операцій, наявності ліцензій, патентів, свідоцтв, у тому числі про виробництво та обіг підакцизних товарів.

Відповідно до статті 80 Податкового кодексу України фактична перевірка може проводитися, у тому числі, у разі отримання в установленому законодавством порядку інформації від державних органів або органів місцевого самоврядування, яка свідчить про можливі порушення платником податків законодавства про виробництво та обіг спирту, алкогольних напоїв.

Перелік порушень законодавства про виробництво та обіг спирту, алкогольних напоїв та відповідальність за них, встановлені статтею 17 Закону № 481/95-ВР, серед яких, зокрема, зазначено:

- оптова (включаючи імпорт та експорт) і роздрібна торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодовим, спиртом етиловим ректифікованим виноградним, спиртом етиловим ректифікованим плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами без наявності ліцензій;
- роздрібна торгівля алкогольними напоями через електронний контрольно-касовий апарат (книгу обліку розрахункових операцій), не зазначений у ліцензії;
- порушення вимог статті 15³ цього Закону;
- зберігання спирту, або алкогольних напоїв, або тютюнових виробів у місцях зберігання, не внесених до Єдиного реєстру;
- оптова або роздрібна торгівля коньяком, алкогольними напоями, горілкою, лікєро-горілочаними виробами та вином за цінами, нижчими за встановлені мінімальні оптово-відпускні або роздрібні ціни на такі напої;
- зберігання, транспортування, реалізації фальсифікованих алкогольних напоїв та тютюнових виробів, алкогольних напоїв та тютюнових виробів без марок акцизного податку встановленого зразка або з підробленими марками акцизного податку.

При цьому, невиконання рішення органу місцевого самоврядування не визначено, як порушення законодавства про виробництво та обіг спирту, алкогольних напоїв.

Отже, здійснення контролю за виконанням рішення органу місцевого самоврядування не може бути підставою для проведення контролюючим органом, що здійснює видачу ліцензії на роздрібну торгівлю алкогольними напоями, перевірок суб'єктів господарської діяльності м. Києва.

Згідно з інформацією, розміщеної на офіційному порталі Головного управління ДФС у м. Києві (<http://kyiv.sfs.gov.ua/reestr-vidanih-licenziy>), станом на 01.09.2016, ліцензії на право здійснення роздрібної торгівлі алкогольними напоями у м. Києві мали 3 112 суб'єктів господарювання, вказаним суб'єктам господарювання було видано 7 706 ліцензій, з них 2 956 ліцензій на роздрібну торгівлю алкогольними напоями в магазинах та супермаркетах.

Слід зазначити, що станом на 01.11.2016 роздрібну торгівлю алкогольними напоями у м. Києві, не залежно від виду об'єкту торгівлі (магазини, тимчасові споруди, супермаркети), здійснювали 2 686 суб'єктів господарювання, на підставі 7 002 ліцензій.

З наведеного, вбачається, що протягом вересня – жовтня 2016 року відбулось

скорочення кількості суб'єктів господарювання, які мали ліцензію на право здійснення роздрібної торгівлі алкогольними напоями у м. Києві на 13,69 % або на 426 осіб, та кількості виданих ліцензій на 9,14 % або на 704 одиниці.

З метою встановлення впливу Рішення № 19/1023 на господарську діяльність суб'єктів господарювання, що здійснюють реалізацію алкогольних напоїв у стаціонарних об'єктах торгівлі на території міста Києва, Відділення здійснило опитування найбільших ритейлерів, серед яких ТОВ «МЕТРО Кеш енд Кері Україна», ТОВ «Ашан Україна Гіпермаркет», ПрАТ «Фуршет», ТОВ «ЕКО», ТОВ «Новус Україна», ПП «Білла-Україна», ТОВ «Фора» та інших (лист Відділення від 07.11.2016 № 02-07/3794 про надання інформації).

За інформацією, яка була надана, зокрема, ТОВ «МЕТРО Кеш енд Кері Україна», ТОВ «Ашан Україна Гіпермаркет», ПП «Білла-Україна», ТОВ «ЕКО» та іншими суб'єктами господарювання встановлено, що прийняття Київською міською радою Рішення № 19/1023 мало негативний вплив на господарську діяльність, зазначених суб'єктів.

Так, ТОВ «МЕТРО Кеш енд Кері Україна» у своєму листі від 17.11.2016 № 3137 (вх. від 22.11.2016 № 01-11-3022) повідомило, зокрема, наступне (цитата):

«Зазначене Рішення № 19/1023 здійснює нищівний вплив на діяльність Товариства, а саме:

Встановлення обмежень на реалізацію алкогольних напоїв в м. Києві ставить Товариство в нерівні конкурентні умови на ринку реалізації алкогольних напоїв у порівнянні із суб'єктами господарювання, які здійснюють реалізацію зазначених товарів в Київській області та інших населених пунктах України, де таких обмежень не має.

... на сьогоднішній день із прийняттям Рішення № 19/1023 суб'єкти малого підприємництва позбавлені можливості вільно здійснювати закупівлю алкоголю для своєї діяльності (виключаючи можливість закупки товару перед початком робочого дня), що призводить до порушень графіків їх роботи, простою у діяльності, додатковим витратам на доставку товару, так як продаж алкоголю буде здійснюватись в робочий час з 10.00 ранку.

Зважаючи, на зазначені обмеження в м. Києві, суб'єкти малого підприємництва вимушені придбавати алкогольні напої у Київській області та/або через інші канали реалізації, які не передбачають обмежень щодо часу придбання товарів ...

Товариство було примушене здійснити додаткові грошові та годино-людські витрати на реалізацію Рішення №19/1023 та приведення роботи магазинів до вимог зазначеного нормативного акту. «...»

Зважаючи на постійний попит суб'єктів малого підприємництва здійснювати закупівлю алкогольних напоїв без обмежень та до початку робочого дня, а також значну дешевизну нелегального алкоголю на чорному ринку у порівнянні із легальним ринком, Рішення №19/1023 Київської міської ради спонукає споживачів йти на нелегальний ринок алкоголю аби задовольнити свої потреби.

Більш того, як правило, напередодні святкових та вихідних днів у грудні та січні (Новий Рік, Різдво), попит споживачів на придбання алкогольних напоїв значно зростає. Споживачі заінтересовані у придбанні товарів без будь-яких часових обмежень.

Це означає, що попит споживачів щодо закупівлі алкогольних напоїв (з 23-00 до 10-00) в м. Києві на передодні святкових та вихідних днів, може бути задоволений

виключно чорним ринком, який отримує значну конкурентну перевагу...

Рішення №19/1023 сприяє спотворенню чесної та прозорої конкуренції на ринку реалізації алкогольних напоїв в м. Києві, а також заохочує розвиток «чорного» (неконтрольованого) ринку алкогольних напоїв.»

ТОВ «ЕКО» у своєму листі від 17.11.2016 № 607/777 юв (вх. від 22.11.2016 № 01-11-3023), зазначило, зокрема, наступне (цитата):

«... Вважаємо, що Рішення Київської міської ради № 19/1023 порушує право Товариства на вільну підприємницьку діяльність, закріплене у статті 42 Конституції України, в якій зазначено, що кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. «...»

Обмеження права суб'єктів господарської діяльності роздрібної торгівлі, в тому числі і ТОВ "ЕКО", на здійснення продажу пива, алкогольних і слабоалкогольних напоїв у період з 23:00 до 10:00 години створює анти конкурентне середовище...».

В свою чергу ТОВ «Ашан Україна Гіпермаркет» у своєму листі від 18.11.2016 № 1439 (вх. від 22.11.2016 № 01-11-47-к) зазначило, зокрема, таке (цитата):

«Таке обмеження годин реалізації алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива може призвести до зменшення обсягів реалізації алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива Товариством, а отже і до зменшення товарообігу та доходу Товариства.»

ТОВ «Фора» у своєму листі від 21.11.2016 № 709 (вх. Відділення від 24.11.2016 № 01-11-3041) повідомило, зокрема, наступне (цитата):

«Рішення Київської міської ради № 19/1023, яке набуло чинності 12 жовтня 2016 року, значною мірою вплинуло на товарообіг магазинів «ФОРА», а саме в нічний час, спостерігається зменшення товарообігу харчових продуктів приблизно на 600 000,00 грн за місяць, товарообігу підакцизної продукції – алкогольних напоїв, слабоалкогольних напоїв, пива приблизно на 1,5 млн грн за місяць.».

ПІІ «БІЛЛА-Україна» у своєму листі від 18.11.2016 № 1457 (вх. від 22.11.2016 № 01-11-3025) вказало, зокрема, таке (цитата):

«У зв'язку з прийняттям Київською міською радою рішення № 19/1023 від 22 вересня 2016 року «Про обмеження реалізації алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива у стаціонарних об'єктах торгівлі в м. Києві» керівництвом Підприємства було прийнято рішення про зміну цілодобового режиму роботи Вісімнадцятої філії ПІІ «БІЛЛА-Україна» на режим роботи з 7.00 до 23.00 год., що в свою чергу спричинило зменшення кількості робочих місць та створило ряд незручностей для покупців, котрі постійно відвідували даний супермаркет в нічний час.

На нашу думку, прийняття вище згаданого рішення призводить до суттєвого зменшення розміру відрахувань акцизного податку до державного бюджету...».

ТОВ «АТБ-маркет» у своєму листі 23.11.2016 № 23/11-16 (вх. від 05.12.2016 № 01-11-53-14) вказало, зокрема, таке (цитата):

«Також, необхідно зазначити, що впровадження заборон на реалізацію алкогольних напоїв, повністю або частково, завжди викликало негативні наслідки у вигляді зростання «тіньового» обігу алкоголю, що є загальновідомою історичною інформацією і призводило взагалі до протилежних, негативних наслідків, а ніж ті, що ставились на меті при введенні таких обмежень.

В доповнення, також необхідно зазначити, що обмеження реалізації алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива у стаціонарних об'єктах торгівлі в м. Києві також призводить до фінансових втрат, як суб'єктів господарювання, які

здійснюють такий вид діяльності, оскільки ними недотримується частина доходу, так і до недополучення, відповідно, місцевим бюджетом частини податків...».

Конституційні основи правового господарського порядку в Україні становлять, зокрема: право кожного на підприємницьку діяльність, не заборонену законом, визначення виключно законом правових засад і гарантій підприємництва; забезпечення державою захисту конкуренції у підприємницькій діяльності, недопущення зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірного обмеження конкуренції та недобросовісної конкуренції, визначення правил конкуренції та норм антимонопольного регулювання виключно законом; визнання і дія в Україні принципу верховенства права (частина друга статті 5 Господарського кодексу України).

Загальними принципами господарювання в Україні відповідно до статті 6 Господарського кодексу України є:

- забезпечення економічної багатоманітності та рівний захист державою усіх суб'єктів господарювання;
- свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом;
- заборона незаконного втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини.

Підприємці мають право без обмежень самостійно здійснювати будь-яку підприємницьку діяльність, яку не заборонено законом. Особливості здійснення окремих видів підприємництва встановлюються законодавчими актами (частина перша, друга статті 43 Господарського кодексу України).

Відповідно до частини четвертої статті 23 Господарського кодексу України незаконне втручання органів та посадових осіб місцевого самоврядування у господарську діяльність суб'єктів господарювання забороняється. Не допускається видання правових актів органів місцевого самоврядування, якими встановлюються не передбачені законом обмеження щодо обігу окремих товарів (послуг) на території відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

Частиною другою статті 25 Господарського кодексу України передбачено, що органам місцевого самоврядування заборонено приймати акти або вчиняти дії, що ставлять у нерівне становище окремі категорії суб'єктів господарювання чи іншим способом порушують правила конкуренції.

Згідно зі статтею 42 Конституції України кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція.

Слід зазначити, що Рішення № 19/1023 має негативний вплив не тільки на суб'єктів господарювання – продавців алкогольних напоїв, а й на споживачів м. Києва, які обмежені в праві вільно придбавати товари на певній території.

Відповідно до частини другої статті 17 Закону України «Про захист прав споживачів» споживач має право, зокрема, на вільний вибір товарів і послуг у зручний для нього час.

Статтею 24 Конституції України передбачено, що громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

За результатами збору та аналізу доказів складено подання від 25.11.2016 № 145/ПС-02-07 з попередніми висновками у справі № 997/57-р-02-07-16 (далі – Подання). Копію Подання було направлено на адресу Київської міської ради листом від 25.11.2016 № 02-07/4002.

Зауважень та/або заперечень до змісту Подання Київська міська рада не надала.

Відповідно до частини першої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», антиконкурентними діями органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю є прийняття будь-яких актів (рішень, наказів, розпоряджень, постанов тощо), надання письмових чи усних вказівок, укладення угод або будь-які інші дії чи бездіяльність органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (колегіального органу чи посадової особи), які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.

Згідно з абзацом дев'ятим частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», антиконкурентними діями органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, зокрема, визнається дія, якою встановлюються не передбачені законами України заборони та обмеження самостійності підприємств, у тому числі щодо придбання чи реалізації товарів, ціноутворення, формування програм діяльності та розвитку, розпорядження прибутком.

Згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» вчинення антиконкурентних дій органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

Відповідно до пункту 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» антиконкурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.

Отже, дії Київської міської ради, які полягають у прийнятті рішення від 22.09.2016 № 19/1023 «Про обмеження реалізації алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива у стаціонарних об'єктах торгівлі в м. Києві», відповідно до якого встановлено, не передбачену законодавчими актами України, **заборону реалізації алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива у стаціонарних об'єктах торгівлі** торговельного, побутового, соціально-культурного чи іншого призначення, окрім закладів ресторанного господарства (кафе, бари, заклади громадського харчування, ресторани, тощо) на території міста Києва з **23:00 до 10:00 години**, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, яке передбачене пунктом 3 статті 50 та абзацом дев'ятим частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді вчинення антиконкурентних дій органом місцевого самоврядування, що полягає у встановленні не передбаченої законами України заборони та обмеження самостійності підприємств щодо реалізації товарів.

У зв'язку з наведеним, керуючись статтями 7, 12, 12¹ та 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 та 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482

(із змінами), пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Київського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,-

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати дії Київської міської ради (ідентифікаційний код 22883141), які полягають у прийнятті рішення від 22.09.2016 № 19/1023 «Про обмеження реалізації алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива у стаціонарних об'єктах торгівлі в м. Києві», відповідно до якого встановлено, не передбачену законодавчими актами України, заборону реалізації алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива у стаціонарних об'єктах торгівлі торговельного, побутового, соціально-культурного чи іншого призначення, окрім закладів ресторанного господарства (кафе, бари, заклади громадського харчування, ресторани, тощо) на території міста Києва з 23:00 до 10:00 години, порушенням, яке передбачене пунктом 3 статті 50 та абзацом дев'ятим частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних дій органом місцевого самоврядування, що полягає у встановленні не передбаченої законами України заборони та обмеження самостійності підприємств щодо реалізації товарів.

2. Зобов'язати Київську міську раду (ідентифікаційний код 22883141) у місячний строк припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції, яке зазначене у пункті 1 резолютивної частини цього рішення, шляхом скасування рішення від 22.09.2016 № 19/1023 «Про обмеження реалізації алкогольних, слабоалкогольних напоїв та пива у стаціонарних об'єктах торгівлі в м. Києві».

Про виконання зобов'язальної частини рішення повідомити територіальне відділення протягом п'яти календарних днів з дня припинення порушення.

Відповідно до статті 60 Закону України "Про захист економічної конкуренції" рішення може бути оскаржено до господарського суду міста Києва у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова адміністративної колегії –
Голова Відділення

О. Хмельницький